

AFIST

polsko-mołdawski

Kwartalnik 1/2023

kulturalny
wybór

**Mozaikowe przystanki Mołdawii
mogłyby stać się częścią
szlaku turystycznego**

Mărțișor 2023

**„Architektura Niepodległości
w Europie Środkowej” –
wystawa w Kiszyniowie**

Pe data de 1 februarie 2023, la Muzeul Național de Istorie a Moldovei a fost vernisată expoziția stradală „Arhitectura Independenței în Europa Centrală”, care prezintă procesul complex de apariție a noilor state după 1918. Versiunea românească a expoziției, pregătită de Institutul Polonez din București, a fost expusă pe gardul Muzeului Național de Istorie a Moldovei din Chișinău până pe 28 februarie 2023.

1 lutego 2023 roku przed wejściem do Narodowego Muzeum Historii Mołdawii odbyło się otwarcie wystawy „Architektura niepodległości w Europie Środkowej”. To wyjątkowa ekspozycja, przedstawiająca złożony proces budowy nowych państw po 1918 roku. Rumuńską wersję ekspozycji, przygotowaną przez Instytut Polski w Bukareszcie, można było oglądać na ogrodzeniu Narodowego Muzeum Historii Mołdawii w Kiszyniowie do 28 lutego 2023.

„Architektura Niepodległości w Europie Środkowej” – wystawa w Kiszyniowie

„Arhitectura Independenței în Europa Centrală” – expoziție la Chișinău

Pe data de 1 februarie 2023, în incinta Muzeului Național de Istorie a Moldovei a avut loc inaugurarea expoziției „Arhitectura Independenței în Europa Centrală”.

Evenimentul a fost deschis de Eugen Sava, Directorul General al Muzeului Național de Istorie a Moldovei, care a menționat că această expoziție este o continuare a colaborării între MNIM, Institutul Polonez de la București și Ambasada Republicii Polone la Chișinău. Eugen Sava a evidențiat importanța acestei relații benefice, care are drept rezultat numeroase proiecte și expoziții realizate pe parcursul ultimilor ani. Cu mesaje de salut și luări de cuvânt au venit Svetlana Pociumban, șefa Direcției patrimoniu cultural din cadrul Ministerului Culturii, și Natalia Mosor, directoarea Institutului Polonez de la București, care au subliniat importanța colaborării moldo-polone, grație căreia putem astăzi admira această expoziție.

E. S. Tomasz Michał Kobzdej, Ambasadorul Republicii Polone la Chișinău, a relatat despre conceptul și conținutul expoziției. Domnul Ambasador a evidențiat principalele procese prin care au trecut orașele din Europa Centrală după Primul Război Mondial și felul în care acestea au influențat arhitectura perioadei, arhitectură care îmbină diverse aspecte: politic, social și cultural.

Obiectivul expoziției este de a prezenta anii de după 1918, o perioadă foarte dinamică, din perspectiva întregului spectru de schimbări care au influențat spațiul, urbanismul și arhitectura noilor țări apărute pe harta Europei Centrale. În cazul de față, arhitectura independenței presupune mai mult decât o serie de clădiri individuale. Este simbolul materialității sale în peisajul regiunilor și orașelor, al căutării unor noi modele de iconografie națională, al dorinței de a crea oportunități de dezvoltare socială, dar și al apariției ideii de om nou.

radiochisinau.md

Zakończenie I wojny światowej w 1918 roku diametralnie zmieniło geopolityczny obraz Europy Środkowej. Wielu narodom przyniosło wolność, dla innych zaś oznaczało głębokie zmiany dotychczasowych ram życia politycznego i gospodarczego. Zniszczenia wojenne, przesunięcia granic oraz zderzenie z nowymi realiami politycznymi odcisnęły piętno na rozwoju kultury oraz kształcie architektury tej części kontynentu w kolejnych dekadach.

– Był to co prawda krótki, ale bardzo dynamiczny okres. Na mapie Europy Środkowej pojawiła się mozaika nowych krajów. Marzeniem, które obudziło się po tragedii I wojny światowej, było odzyskanie porządku, zaprowadzenie ładu w rozbitym świecie, znalezienie jakiegoś nowego ustroju dla narodów, które wreszcie uzyskały upragnioną podmiotowość – mówi Łukasz Galusek, zastępca dyrektora ds. programowych Międzynarodowego Centrum Kultury (MCK) w Krakowie i jeden z kuratorów wystawy. – Teraz, z perspektywy ponad stu lat możemy spojrzeć na moment, kiedy kształtował się ten nowy ład; dla wielu był czasem świętowania, a u innych data ta nadal zmusza do refleksji. Patrzymy na naszą część kontynentu w rozległym horyzoncie, staramy się objąć całe spectrum zmian, jakie się wtedy dokonywały, a znalazły swoje odbicie w przestrzeni, urbanistyce i architekturze.

Myślą przewodnią wystawy stało się ukazanie bardzo dynamicznego okresu po roku 1918 w całym szerokim spectrum zmian, jakie się wówczas dokonywały, a znalazły swoje odbicie w przestrzeni, urbanistyce i architekturze nowych państw, wyłonionych na mapie Europy Środkowej. Tworzył się nowy ład – polityczny, społeczny i kulturowy.

Sfârșitul Primului Război Mondial în anul 1918 a schimbat radical imaginea geopolitică a Europei Centrale. A adus libertate multor popoare, în timp ce pentru altele a însemnat schimbări profunde în viața politică și economică de până atunci. Daunele lăsate de război, schimbarea granițelor și ciocnirea cu noile realități politice și-au pus amprenta asupra dezvoltării culturii și formei arhitecturii în această parte a continentului în următoarele decenii.

– A fost, ce-i drept, o perioadă scurtă, dar foarte dinamică. Pe harta Europei Centrale a apărut un mozaic de țări noi. După tragedia Primului Război Mondial a renăscut visul de a readuce ordinea în lumea distrusă, de a găsi o nouă orânduire pentru națiunile care dobândiseră în sfârșit materialitatea dorită – spune Łukasz Galusek, director adjunct de programe al Centrului Internațional de Cultură (MCK) din Cracovia și unul dintre curatorii expoziției. Acum, din perspectiva celor peste 100 de ani care au trecut de atunci, ne putem uita la momentul în care s-a conturat această nouă ordine; pentru mulți a fost un moment de sărbătoare, iar pentru alții ziua aceea încă îi pune pe gânduri. Ne uităm la partea noastră de continent în orizontul vast și încercăm să cuprindem întregul spectru de schimbări petrecute atunci, care au lăsat urme asupra spațiului, în urbanism și arhitectură.

Laitmotivul expoziției l-a constituit prezentarea dinamismului specific perioadei, de după 1918, din perspectiva întregului spectru de schimbări care au influențat spațiul, urbanismul și arhitectura noilor țări apărute pe harta Europei Centrale. A luat naștere atunci o nouă ordine – politică, socială și culturală.

Tytułowa architektura niepodległości jest w tym wypadku rozumiana szerzej niż pojedyncze budowle. Jest zaznaczeniem swojej podmiotowości w krajobrazie regionów i miast, poszukiwaniem nowych wzorów ikonografii narodowej, wyrazem chęci stworzenia szans dla rozwoju społecznego, ale także powstaniem idei nowego człowieka.

Zmiany polityczne sprawiły, że niegdyś tętniące życiem metropolie traciły swoje istotne znaczenie zaś prowincjonalne miasta z dnia na dzień stawały się stolicami krajów lub regionów. Młode państwowości potrzebowały właściwej i godnej oprawy. Monumentalny charakter gmachów i rozmach przestrzeni publicznych służyły umocowaniu nowej władzy jak i budowaniu tożsamości narodowej. Tryumfy święcił modernizm, który rozwinął się z myślą o potrzebach najuboższych oferując tanie budownictwo mieszkaniowe, aby z czasem zyskać swój nowy, luksusowy wymiar.

Koniec Wielkiej Wojny to także czas narodzin idei nowego człowieka. Człowiek przyszłości miał być zdrowy i wysportowany, a jego ciało miało przypominać maszynę. Zdrowie i higienę, sport i aktywny wypoczynek uznano za czynniki przemian społecznych i obyczajowych oraz ważne elementy konsolidowania nowych społeczeństw. Dokonujące się zmiany świetnie ilustrowała ewolucja uzdrowiska, a także rozwój infrastruktury sportowej. Hale sportowe, tory wyścigowe, pływalnie, stadiony mogące pomieścić tysiące widzów stawały się widowym znakiem modernizacji i świetnym narzędziem propagandowym dla nowo powstałych państw.

Ekspozycja dofinansowana ze środków polskiego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022.

În cazul de față, arhitectura independenței este înțeleasă mai pe larg decât niște simple clădiri individuale. Este simbolul materialității sale în peisajul regiunilor și orașelor, al căutării unor noi modele de iconografie națională, al dorinței de a crea oportunități de dezvoltare socială, dar și al apariției ideii de om nou.

Schimbările politice au făcut ca metropolele cândva pline de viață să-și piardă din importanță, în timp ce orașele de provincie au devenit peste noapte capitale de țări sau regiuni. Tinerile state aveau nevoie de un cadru adecvat, demn. Caracterul monumental al clădirilor și amploarea spațiilor publice au contribuit la consolidarea noii puteri și la construirea identității naționale. Triumfător a fost modernismul, care s-a dezvoltat în funcție de nevoile celor săraci, oferindu-le locuințe ieftine, pentru ca, în timp, să capete o dimensiune nouă, luxoasă.

Sfârșitul Marelui Război este și momentul nașterii ideii de om nou. Omul viitorului trebuia să fie sănătos și athletic, iar corpul lui trebuia să semene cu o mașinărie. Sănătatea și igiena, sportul și recreerea activă erau considerate factori ai schimbărilor sociale și morale, precum și elemente importante în consolidarea noilor societăți. Stațiunile balneare s-au dezvoltat, la fel și infrastructura sportivă. Sălile de sport, pistele de curse, piscinele, stadioanele care puteau găzdui mii de spectatori au devenit simboluri vizibile ale modernizării și un instrument extraordinar de propagandă pentru statele nou-create.

Expoziția este cofinanțată din fondurile ministrului polonez al culturii și patrimoniului național, ca parte a Programului multianual NIEPODLEGŁA pentru anii 2017-2022.

źródło/sursa: <https://instytutpolski.pl/bucuresti/> | fot.: www.nationalmuseum.md

Cu ocazia celei de-a 18-a ediții a Festivalului de Film Polonez CinePOLSKA, în perioada 17-20 noiembrie 2022, publicul din Republica Moldova și România a avut posibilitatea să vizioneze cinci producții cinematografice.

Widzowie w Mołdawii i Rumunii mogli obejrzeć pięć polskich produkcji filmowych podczas 18. edycji Festiwalu Polskich Filmów CinePOLSKA w okresie 17-20 listopada 2022 roku.

CinePOLSKA – Festiwal Filmu Polskiego w Rumunii i Mołdawii

Prezentowane na Festiwalu CinePOLSKA filmy są często pokazywane przedpremierowo w Rumunii i Mołdawii, a niektóre z nich można zobaczyć tylko podczas tego festiwalu.

W ubiegłym roku podczas festiwalu CinePOLSKA zaprezentowano pięć filmów, które w poprzednich edycjach były najlepiej przyjęte przez rumuńską i mołdawską publiczność.

Filmy udostępniono online, na platformie TIFF Unlimited. Pokazy były dostępne zarówno na terenie Rumunii, jak i Republiki Mołdawii.

– Tegoroczna edycja to prawdziwe historie ludzi, którzy stanęli przed trudnymi wyborami, żyli wielkimi marzeniami i pasjami lub dzięki którym dokonał się postęp w otaczającym nas świecie – powiedziała Natalia Mosor, dyrektor Instytutu Polskiego w Bukareszcie.

PROGRAM 18. EDYCJI FESTIWALU:

25 LAT NIEWINNOŚCI. Sprawa Tomasza Komendy (reż. Jan Holoubek)

OBYWATEL JONES (reż. Agnieszka Holland)

NAJLEPSZY (reż. Łukasz Palkowski)

BODY/CIAŁO (reż. Małgorzata Szumowska)

BOGOWIE (reż. Łukasz Palkowski)

recenzje niewydumane

– Podczas tej edycji obejrzałam film „Ciało”, wcześniej nie udało mi się go odszukać w Internecie – mówi nasz korespondent Tatiana Mironik z Kiszyniowa. – Najbardziej zdumiewające jest to, że „Ciało” to komedia. Czarna i nie zawsze oczywista, ale jednak komedia o nieumiejętności radzenia sobie ludzi ze swoim nieszczęściem, co samo w sobie jest dość odważną decyzją reżyserską. Małgorzata Szumowska stwierdza wprost: każdy jest na swój sposób uszkodzony i nic na to nie poradzi. Zakończenie filmu można określić jako niejasno optymistyczne, pozostawiające nadzieję na odbudowę rodziny poprzez przyjęcie siebie i, co ważniejsze, poprzez akceptację i rozumienie innego.

– Bardzo dziękuję organizatorom CinePOLSKA, zawsze chętnie korzystam z tej niepowtarzalnej okazji, aby obejrzeć najlepsze polskie filmy. Polecam wszystkim sympatykom polskiego kina nie przegapić edycji w 2023 roku – powiedziała Tatiana Mironik.

Concertul „Interethnica” este unul dintre evenimentele tradiționale din programul Festivalului Internațional de Muzică „Mărțișor” din Republica Moldova. Acest spectacol prezintă frumusețea și tradițiile mai multor etnii din țara noastră. Ansamblul „Styrczańskie Dzwoneczki” din Glodeni a urcat pentru a doua oară pe scena Palatului Național „Nicolae Sulac”, fiind un promotor al culturii poloneze.

Koncert „Interethnica” to jedna z cyklicznych imprez w ramach Międzynarodowego Festiwalu Muzycznego „Mărțișor” w Mołdawii. Podczas przeglądu można poznać piękno i tradycje różnych narodowości, mieszkających w naszym kraju. Po raz drugi na scenę Narodowego Pałacu im. Nikołaja Sulaka wystąpił polonijny zespół „Styrczańskie Dzwoneczki” z Glodeni, promując polską kulturę.

MĂRȚIȘOR 2023

fot.: www.facebook.com/moldovaconcert

– moldawskie święto wiosny

În cadrul celei de-a 57-a ediții a Festivalului Internațional de Muzică „Mărțișor”, care se desfășoară, în fiecare an, în prima decadă a lunii martie, Baletul Național al Moldovei „Joc” a avut două spectacole excepționale în orașele poloneze Sosnowiec și Pruszków. Organizarea acestor reprezentații a fost posibilă datorită Ministerului Culturii al Republicii Moldova, Ambasadei Republicii Polone în Republica Moldova și USAID Moldova – Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională.

W ramach 57. Międzynarodowego Festiwalu Muzycznego „Mărțișor”, który tradycyjnie odbywa się w pierwszej dekadzie marca, Narodowy Balet Mołdawii „Joc” miał dwa wyjątkowe występy w polskich miastach Sosnowiec i Pruszków. Realizacja tych pokazów stała się możliwa dzięki Ministerstwu Kultury Republiki Mołdawii, Ambasadzie RP w Republice Mołdawii oraz USAID Moldova – Agencji Stanów Zjednoczonych ds. Rozwoju Międzynarodowego.

NARODOWY BALET MOŁDAWII „JOC” PO RAZ PIERWSZY W POLSCE

Narodowy Balet Mołdawii „Joc” (w przeszłości – Narodowy Akademicki Zespół Tańca Ludowego „Joc”), który nazwano na cześć mołdawskiego tańca ludowego joc [żok], już od 77 lat jest oficjalną wizytówką Mołdawii. „Joc” z wielkim sukcesem występował w 70 krajach i dzielił się swoją energią z widzami na ponad 10 000 koncertach!

„Joc” został założony przez choreografa Leonida Zalcmana w 1945 roku w celu kultywowania kultury mołdawskiej na scenie krajowej i międzynarodowej.

Narodowy Balet Mołdawii „Joc” to piękna opowieść o Mołdawii, historia opowiadana w tańcu pełnym ekspresji, etnicznej piękna i bogatych wartości kulturowych. Uczestnicząc jako widz w koncercie „Joc”, można poczuć hipnotyzującą magię mołdawskiego tańca, który porywa swoją energią i przekazuje wszystko, co trzeba wiedzieć o wyjątkowej ziemi mołdawskiej!

Przepiękne, kolorowe stroje artystów i wręcz ezoteryczna muzyka, oparta na przekazach ludowych, podkreślają narodowy charakter

Baletu „Joc”. Śmiałe, akrobatyczne wręcz układy taneczne zadziwiają swoją ekspresją i dynamiką. Całość składa się na idealną harmonię, na kalejdoskop historii i współczesności, młodzieńczego wigoru i wręcz choreograficzną doskonałość. Z takich walorów właśnie słynie Narodowy Balet Mołdawii „Joc”, który kształci kolejne pokolenia Mołdawian w zakresie choreografii tańca z różnych rejonów swojego kraju przez profesjonalny zespół najlepszych artystów. Dzięki tej działalności kultura Mołdawii nie zostanie zapomniana! (sl)

■ Publiczność Sosnowca i Pruszkowa była oczarowana występem artystów z Mołdawii

Narodowy Balet Mołdawii „Joc” to niezaprzeczalny Ambasador Kultury Mołdawii

fot.: [www.facebook.com/Baletul Național JOC](https://www.facebook.com/Baletul_National_JOC)

Czym zaskoczy cię Mołdawia?

fot.: locals.md

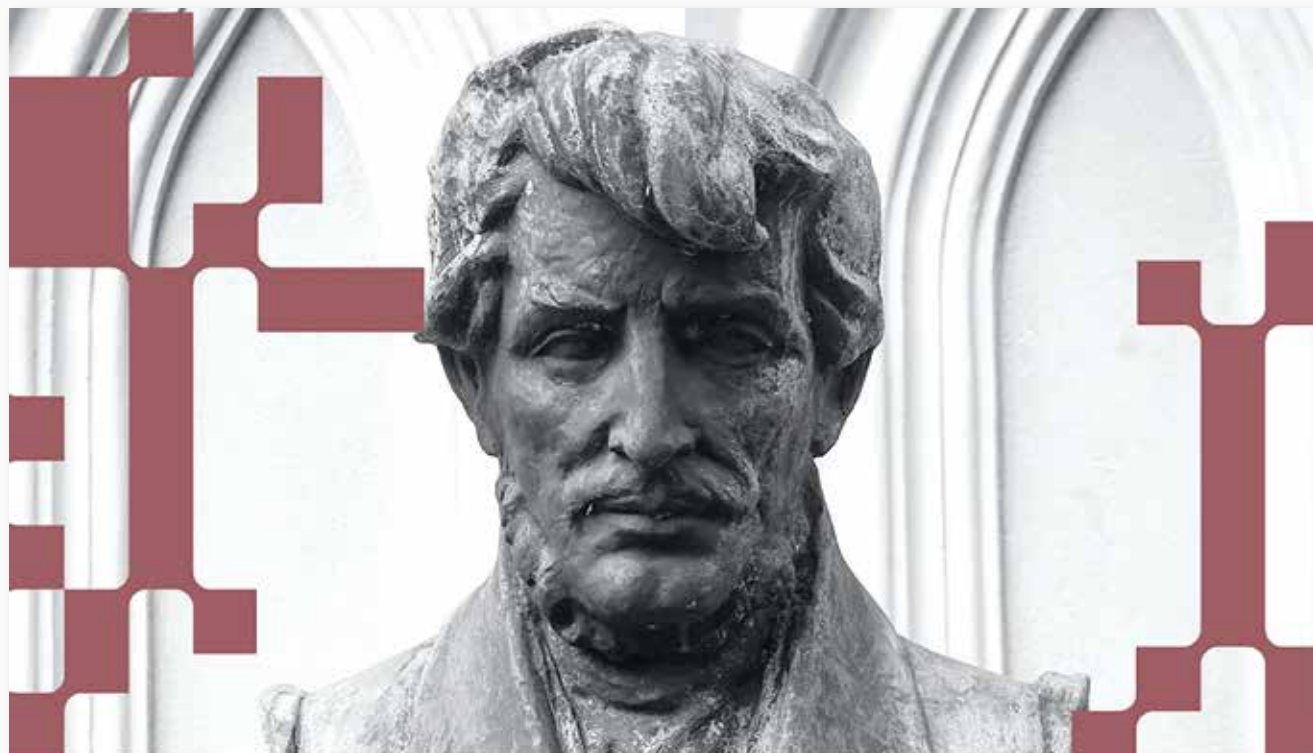
W Mołdawii podziwiać można bardzo nietypowe przystanki autobusowe z czasów sowieckich. Są one zdobione kolorowymi mozaikami, i chociaż wiele z nich jest w bardzo zaniedbanym stanie, a nawet na skraju zniszczenia, są to prawdziwe arcydzieła!

Mozaika – dekoracja w postaci ornamentu lub obrazu, wykonana z drobnych, o różnej kolorystyce (dwu- lub wielobarwne), fakturze i kształcie kamyczków, kawałków szkła lub ceramiki.

To, co robiono w technice mozaikowej w czasach sowieckich, nazywano sztuką monumentalną i było częścią propagandy, mającej na celu uwiecznienie osiągnięć socjalizmu. Pierwsze takie eksperymenty pojawiły się w latach 60. ubiegłego wieku, kiedy po wojnie odbudowywano gospodarkę narodową i drogi. Wtedy to mozaikami zaczęto dekorować przystanki na drogach.

Ton nadawali Gruzini i używali zwykłych kolorowych płytek licowych. Następnie pomysł podchwycili artyści z innych republik ZSRR. W Mołdawii również opanowali tę technikę i zaczęli dekorować mozaiką najpierw przystanki między miastami, a potem same miasta. Ruch ten trwał do połowy lat 80.

Odkrywaj z nami polonika

www.baza.polonika.pl

Dziedzictwo za granicą
Baza poloników

INSTYTUCJA
NADZORUJĄCA

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

- bieżące wydarzenia kulturalne
- relacje z wystaw i muzeów
- festiwale
- koncerty
- recenzje filmów i książek

AFISZ

polsko-mołdawski

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

wydawca Stowarzyszenie Polska Wiosna w Mołdawii
e-mail: polskawiosna@gmail.com
redagowanie i korekta Helena Usowa, Anna Plutecka
tłumaczenie Lucia Źurcanu, Lucyna Otwinowska
korespondenci Mirosław Horyn, Julia Kiryłowa, Swietłana Laptiacru, Tatiana Mironik,
Marita Rogowa, Aleksy Bondarczuk